

Цитування:

Добровольська В. В., Курасова С. І. Проектна діяльність як інструмент збереження культурної спадщини України в умовах воєнного стану: реставрація, цифровізація та просвітницькі практики. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2026. № 1. С. 76–82.

Dobrovolska V., Kurasova S. (2026). Project Activities as a Tool for Preserving Ukraine's Cultural Heritage under Martial Law: Restoration, Digitalisation, and Educational Practices. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 76–82 [in Ukrainian].

Добровольська Вікторія Василівна,
доктор наук із соціальних комунікацій,
професор, завідувач кафедри артменеджменту
та інформаційних технологій
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв,
провідний науковий співробітник
відділу теорії та історії бібліотекознавства
Інституту бібліотекознавства
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
<https://orcid.org/0000-0002-0927-1179>
vika_dobrovolska@ukr.net

Курасова Сніжана Ігорівна,
аспірантка Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
<https://orcid.org/0009-0007-1605-0351>
p_snizhanad@ukr.net

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РЕСТАВРАЦІЯ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ПРОСВІТНИЦЬКІ ПРАКТИКИ

Метою статті є комплексне дослідження проектної діяльності як інструменту збереження та популяризації культурної спадщини України в умовах воєнного стану, визначення її основних напрямів (реставраційного, цифрового, просвітницького), механізмів реалізації та соціокультурного значення в контексті сучасних трансформаційних процесів. **Методологія.** Методологічну основу дослідження становлять системний, міждисциплінарний та соціокомунікаційний підходи, що дали змогу розглянути проектну діяльність як комплексний механізм інтеграції матеріальної й нематеріальної культурної спадщини. Застосовано методи аналізу й синтезу наукових джерел, узагальнення практичного досвіду реалізації реставраційних, цифрових та освітніх ініціатив, а також елементи структурно-функціонального аналізу для визначення управлінських особливостей проектів у сфері культури. **Наукова новизна** полягає у комплексному осмисленні проектної діяльності як системного інструменту збереження культурної спадщини України в умовах війни через інтеграцію реставраційних, цифрових і просвітницьких практик. Обґрунтовано взаємозв'язок між фізичним збереженням об'єктів, їх цифровою репрезентацією та формуванням культурної стійкості суспільства. **Висновки.** Доведено, що проектна діяльність забезпечує оперативну мобілізацію ресурсів, міжінституційну координацію та впровадження інноваційних технологій збереження культурних цінностей. Реставраційні ініціативи спрямовані на фізичну охорону об'єктів, цифрові проекти гарантують їх доступність і довготривале збереження, а просвітницькі практики формують культурну свідомість і соціальну відповідальність громад. Комплексне поєднання цих напрямів сприяє формуванню сталої соціокультурної інфраструктури та інтеграції української спадщини у національний і глобальний культурний простір.

Ключові слова: культурна спадщина, проектна діяльність, воєнний стан, реставрація, цифровізація, просвітницькі практики, культурна політика, соціокультурний розвиток.

Dobrovolska Viktoriia,

Doctor of Science in Social Communications, Professor,
Head of the Department of Art Management and Information Technologies, National Academy
of Culture and Arts Management, Leading Researcher of the Department of Theory and History
of Library Science of the Institute of Library Science of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Kurasova Snizhana,

PhD Student, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

PROJECT ACTIVITIES AS A TOOL FOR PRESERVING UKRAINE'S CULTURAL HERITAGE UNDER MARTIAL LAW: RESTORATION, DIGITALISATION, AND EDUCATIONAL PRACTICES

The purpose of the article is to provide a comprehensive study of project activities as a tool for the preservation and promotion of Ukraine's cultural heritage under martial law, as well as to identify their main areas (restoration, digital, and educational), implementation mechanisms, and socio-cultural significance within the context of contemporary transformational processes. The methodological framework of the research is based on systemic, interdisciplinary, and socio-communication approaches, which made it possible to consider project activities as a comprehensive mechanism for integrating tangible and intangible cultural heritage. The study employs methods of analysis and synthesis of scholarly sources, generalisation of practical experience in implementing restoration, digital, and educational initiatives, as well as elements of structural and functional analysis to determine the managerial features of cultural projects. The scientific novelty lies in the comprehensive conceptualisation of project activities as a systemic instrument for preserving Ukraine's cultural heritage during wartime through the integration of restoration, digital, and educational practices. The interrelation between the physical preservation of cultural objects, their digital representation, and the formation of societal cultural resilience is substantiated. Conclusions. It has been proven that project activities ensure the prompt mobilisation of resources, inter-institutional coordination, and the implementation of innovative technologies for safeguarding cultural assets. Restoration initiatives are aimed at the physical protection of heritage objects, digital projects guarantee their accessibility and long-term preservation, while educational practices foster cultural awareness and social responsibility within communities. The integrated combination of these areas contributes to the development of a sustainable socio-cultural infrastructure and to the integration of Ukrainian heritage into the national and global cultural space.

Keywords: cultural heritage, project activities, martial law, restoration, digitalisation, educational practices, cultural policy, socio-cultural development.

Актуальність теми дослідження. Культурна спадщина виступає важливим елементом національної ідентичності та історичної пам'яті суспільства, тому її збереження набуває не лише культурного, а й соціального та державотворчого значення. У сучасних умовах традиційні підходи до охорони культурних цінностей виявляються недостатніми, що актуалізує пошук нових ефективних інструментів їх збереження та популяризації.

Одним із таких інструментів стає проєктна діяльність, яка дозволяє оперативно реагувати на кризові виклики, залучати міжінституційну співпрацю, міжнародну підтримку та інноваційні технології. Реалізація проєктів у сфері реставрації, цифровізації культурних ресурсів і просвітницьких практик сприяє не лише фізичному збереженню об'єктів культурної спадщини, а й їх інтеграції в сучасний інформаційно-комунікаційний простір. Водночас наукове осмислення проєктної діяльності як комплексного механізму збереження культурної спадщини в умовах війни

залишається недостатньо розробленим, що визначає актуальність даного дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Проєктна діяльність у сфері збереження культурної спадщини розглядається сучасними науковцями як комплексний управлінський інструмент, що поєднує організаційні, технологічні та соціокультурні механізми охорони культурних цінностей. У науковій літературі підкреслюється, що в умовах воєнних викликів проєктний підхід забезпечує можливість оперативної мобілізації ресурсів, координації інституційної взаємодії та впровадження інноваційних практик документування і збереження спадщини. Дослідження А. Бергелської акцентують увагу на тому, що війна суттєво трансформує функції культурних установ, переводячи їх діяльність у режим кризового реагування, де ключового значення набувають проєкти зі збереження архівних і бібліотечних фондів, евакуації колекцій та створення цифрових копій документів [1]. Подібну позицію висловлює Л. Грінберг, яка

розглядає оцифрування документальної спадщини як один із найбільш ефективних способів мінімізації втрат культурних ресурсів у період воєнних дій, підкреслюючи роль цифрових технологій у забезпеченні довготривалого доступу до інформації [3]. У праці Т. Білушак і С. Добровольської цифрові проекти інтерпретуються як складова сучасного вебінформаційного середовища культури, що забезпечує інтеграцію національної спадщини у глобальний інформаційний простір [2]. Учені наголошують, що створення електронних колекцій, цифрових бібліотек і онлайн-платформ виконує одночасно функції збереження, популяризації та наукової комунікації. Подібні висновки простежуються й у дослідженнях Л. Ковальської, Т. Яворської та Г. Ковальського, які аналізують цифрову трансформацію архівів, бібліотек і музеїв як відповідь на виклики війни та інформаційної безпеки держави [6]. В. Добровольська розглядає культурні інституції та фонди як ключові суб'єкти реалізації проектних ініціатив у соціокомунікаційному просторі культури. Авторка підкреслює, що проектна модель діяльності дозволяє культурним установам переходити від традиційного зберігання фондів до активної комунікаційної взаємодії із суспільством [4, 18]. Аналогічну позицію займають О. Кулініч і А. Гаврашенко, які визначають культурні фонди та грантові програми важливим механізмом реалізації державної культурної політики через підтримку інноваційних проектів [7].

Окремий напрям досліджень пов'язаний із нормативно-правовим забезпеченням проектної діяльності. М. Охріменко підкреслює, що ефективність збереження культурної спадщини в умовах війни значною мірою залежить від наявності законодавчих механізмів фіксації пошкоджень, документування втрат і координації міжнародної допомоги [10]. Н. Сенченко та О. Сенченко розглядають цифровізацію документальної спадщини як процес, що потребує стандартизації опису, каталогізації та довгострокового зберігання цифрових ресурсів, що фактично формує методологічну основу для реалізації відповідних проектів [11].

У культурологічних дослідженнях наголошується також на соціальному вимірі проектної діяльності. Н. Чорна зазначає, що освітні та просвітницькі ініціативи виступають важливим механізмом залучення громад до процесів збереження культурної спадщини, оскільки формують культурну відповідальність та сприяють передачі традицій наступним поколінням [17]. Схожі підходи простежуються у працях Л. Капітан і Я. Товтина, які розглядають музеї та культурні інституції як центри комунікації, здатні через проектні формати поєднувати освітню, наукову та соціальну функції [5].

Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених окремим аспектам збереження культурної спадщини, питання комплексного осмислення проектної діяльності як системного інструменту її збереження в умовах війни залишається недостатньо розробленим. Наявні праці переважно зосереджені на цифровізації культурних ресурсів, реставраційних практиках або діяльності окремих культурних інституцій, тоді як інтеграція цих напрямів у єдину модель проектної взаємодії потребує подальшого наукового осмислення.

З огляду на зазначене актуалізується потреба комплексного дослідження проектної діяльності як інструменту збереження культурної спадщини України в умовах воєнних трансформацій. Це зумовлює необхідність системного аналізу сучасних практик реставрації, цифровізації та просвітницьких ініціатив, що забезпечують не лише фізичне збереження культурних об'єктів, а й їх інтеграцію в сучасний інформаційно-комунікаційний простір.

Метою статті є дослідження проектної діяльності як комплексного механізму збереження та популяризації культурної спадщини України в умовах війни, а також визначення її основних напрямів, інструментів реалізації та соціокультурного значення.

Виклад основного матеріалу. Проектна діяльність у сфері культурної спадщини характеризується багатовекторністю та багаторівневістю, оскільки охоплює як матеріальні, так і нематеріальні аспекти культурного надбання. Консерваційно-реставраційні проекти становлять одну з найпоширеніших форм таких ініціатив і спрямовані на фізичне збереження об'єктів культурної спадщини, зокрема пам'яток архітектури, творів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, музейних колекцій та архівних фондів. Основна мета цих проектів полягає у підтриманні об'єктів у стані, максимально наближеному до автентичного вигляду, що забезпечує їхнє довгострокове функціонування та використання у наукових, освітніх та культурних цілях. У процесі реалізації реставраційних робіт застосовуються сучасні технології консервації, наукові методи дослідження, такі як матеріалознавчий аналіз, фотogrammetрія, 3D-сканування та хімічне тестування, а також дотримуються етичні стандарти охорони культурної спадщини.

В Україні прикладами масштабних реставраційних проектів є роботи з сакральними пам'ятками Львівської області, із застосуванням сучасних технологій відновлення матеріалів та детального історико-культурного аналізу об'єктів. Комплексні реставраційні роботи у Національному заповіднику «Софія Київська», що є пам'яткою

світової спадщини ЮНЕСКО, включали відновлення конструктивних елементів будівлі, реставрацію унікальних фресок та мозаїк. Крім того, реалізація проекту включала наукові дослідження, документування виконаних робіт та створення архіву реставраційних матеріалів, що дозволяє використовувати отримані дані для подальших реставраційних ініціатив. Такий підхід демонструє, що реставраційні проекти в Україні здійснюються не лише як технічні заходи, а й як комплексна науково-освітня діяльність, спрямована на збереження культурної пам'яті та поширення знань про національну спадщину [12]. Цей проект продемонстрував необхідність інтеграції технічних, наукових та освітніх підходів, забезпечуючи одночасно фізичне збереження та популяризацію культурних цінностей.

В умовах воєнних дій та глобалізаційних викликів дедалі важливішим стає використання цифрових та інформаційних проектів, які забезпечують створення електронних архівів, віртуальних музеїв, інтерактивних платформ та електронних колекцій. Такі проекти не лише дозволяють зберегти культурні об'єкти у цифровому форматі, але й відкривають доступ до них на національному та міжнародному рівнях. Наприклад, «Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини України», створена на базі Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, містить повнотекстове зібрання оцифрованих документів історико-культурних фондів НБУВ, структурована за колекціями, видами документів та за предметно-тематичними рубриками. Цифрові колекції організовані за різними принципами: тематичні, персональні, установ, видавничі, книжкових пам'яток, історичні фонди, зібрання. Відбір документів для оцифрування здійснюється за такими основними критеріями: цінні та унікальні, пошкоджені, підвищеного попиту. Найбільшою за кількістю документів є колекція українки, яка містить важливі для дослідників джерела знань про Україну та український народ [15]. Аналогічно, електронні ресурси Центрального державного архіву вищих органів влади та управління надають доступ до документів, включаючи історичні довідки та описи фондів, що забезпечує їхнє збереження від фізичного руйнування та створює умови для наукових досліджень. Метою створення цього електронного ресурсу є надання доступу до повнотекстового довідкового апарату архіву та його оцифрованих фондів. Ресурс забезпечує повнотекстовий пошук за назвами фондів, історичними довідками та анотаціями до фондів і описів, а також заголовками справ. Показники імен, організацій та географічних назв є електронними аналогами традиційних карткових каталогів

та надають додаткову інформацію дослідникам. Оцифровані матеріали доступні для перегляду через зручний інтерфейс, а не оцифровані справи можуть бути замовлені до читального залу архіву онлайн через особистий кабінет. Архів системно працює над наповненням ресурсу та удосконаленням пошукових можливостей [14].

Не менш важливими є просвітницькі та освітні проекти, які спрямовані на формування культурної свідомості та соціальної відповідальності громадян. Такі ініціативи включають організацію культурних фестивалів, виставок, лекцій, інтерактивних програм у музеях і бібліотеках, майстер-класів та освітніх кампаній. Зокрема, у Чернівецькій, Тернопільській та Закарпатській областях щорічно проводяться фестивалі традиційної культури, що об'єднують локальні громади, науковців та майстрів народних ремесел, сприяючи збереженню та популяризації нематеріальної культурної спадщини. Такі проекти дозволяють залучати місцеве населення до активного збереження культурної спадщини, формувати відчуття причетності до спільного культурного простору та підвищувати туристичну привабливість регіонів. Вони інтегрують традиції, ремесла, гастрономію, музику та обряди у сучасні формати заходів, що поєднують освітню, просвітницьку та соціальну функції, створюючи комплексне культурне середовище [13].

Варто також відзначити проекти, спрямовані на створення музейних комплексів та інтерактивних експозицій, які поєднують матеріальні об'єкти спадщини з сучасними технологіями. Приклади включають інтерактивні виставки у Національному музеї історії України [9] та Львівському історичному музеї [8], де відвідувачі можуть ознайомитися з експонатами через мультимедійні технології, віртуальну реальність та інтерактивні модулі. Такі проекти дозволяють залучити до культурної спадщини молодь та осіб, які раніше не мали активного контакту з історико-культурними об'єктами, а також формують нові методи культурно-освітньої роботи.

Значну роль відіграють і міжнародні культурні проекти, у яких Україна бере участь як партнер у рамках програм ЮНЕСКО та Європейського Союзу. Вони передбачають обмін досвідом, впровадження сучасних технологій збереження та реставрації, навчання персоналу та інтеграцію локальних ініціатив у глобальний культурний контекст. Така практика дозволяє українським культурним установам підвищувати стандарти роботи, формувати міжнародне визнання об'єктів спадщини та залучати додаткові ресурси для розвитку культурних проектів [18].

Отже, комплексна проектна діяльність у

сфері культурної спадщини забезпечує цілісність підходу до її збереження та популяризації. Консерваційно-реставраційні проекти гарантують фізичну охорону об'єктів, цифрові ініціативи забезпечують доступність та інтеграцію культурних об'єктів у сучасний інформаційний простір, а просвітницькі та освітні проекти формують суспільну свідомість і соціальну відповідальність. Взаємодія цих напрямів дозволяє не лише зберегти культурні цінності, а й інтегрувати їх у національний та глобальний культурний контекст, створюючи умови для сталого розвитку культурних інституцій та підвищення культурної компетентності громадян.

Управління проектами у сфері культурної спадщини вирізняється високою складністю та багаторівневістю через поєднання традиційних принципів проектного менеджменту з унікальними вимогами культурної та соціальної сфери. На відміну від комерційних проектів, культурні ініціативи мають не лише економічну, а й освітню, наукову та соціокультурну функції, що обумовлює підвищену відповідальність менеджерів за планування, координацію та оцінку результатів. Однією з ключових характеристик є висока соціальна значимість результатів проектів: будь-який захід, спрямований на збереження або популяризацію культурної спадщини, безпосередньо впливає на формування культурної свідомості, підтримку національної ідентичності та збереження історичної пам'яті [18].

Структурно проекти у сфері культурної спадщини зазвичай реалізуються на основі багаторівневого фінансування, що включає державні гранти, міжнародні програми, благодійні внески та партнерство з приватним сектором. Наприклад, реставраційні роботи у Львівській області реалізовувалися за поєднанням обласного бюджету та грантової підтримки міжнародних культурних фондів, що дозволило реалізувати масштабні роботи, які були б неможливими при обмеженому фінансуванні однієї установи. Така фінансова структура вимагає високого рівня компетентності менеджерів проектів у бюджетуванні, контролі витрат, звітності та адаптації до змін фінансових умов.

Ефективне управління культурними проектами також неможливе без активного залучення стейкхолдерів. До них належать державні установи, громадські організації, науковці, музейні та бібліотечні працівники, волонтери та локальні громади. Координація дій цих груп забезпечує комплексний підхід до охорони та популяризації культурних цінностей, дозволяє враховувати різні потреби зацікавлених сторін та підвищує прозорість і підзвітність діяльності [4].

Особливістю управлінського підходу є

інтеграція матеріальної та нематеріальної спадщини у межах одного проекту. Успішне керування передбачає поєднання консерваційно-реставраційних робіт із популяризацією традицій, ремесел, обрядів та усної творчості, що забезпечує цілісність культурного продукту. Це дозволяє реалізовувати проекти, що охоплюють усі аспекти культурної спадщини, зберігаючи історичну автентичність та соціальну цінність об'єктів.

Дотримання національних і міжнародних стандартів охорони культурної спадщини є обов'язковим елементом проектного менеджменту. Використання стандартів ЮНЕСКО щодо нематеріальної спадщини та методології опису, каталогізації та цифровізації об'єктів гарантує високу якість робіт та їх відповідність світовим практикам [2; 16]. Такі стандарти дозволяють не лише підвищити авторитет реалізованих проектів на національному та міжнародному рівнях, але й забезпечують довгостроковий ефект від впроваджених ініціатив, включаючи освітню, соціальну та культурну функції.

Таким чином, ефективне управління проектами у сфері культурної спадщини вимагає поєднання високого рівня соціальної відповідальності, комплексного фінансування, інтеграції матеріальної та нематеріальної спадщини, активного залучення стейкхолдерів та дотримання стандартів охорони культурних цінностей. Системне застосування цих принципів дозволяє реалізовувати проекти, які не лише зберігають культурні об'єкти, а й формують сталу соціокультурну інфраструктуру, підвищують культурну компетентність громад та інтегрують українську спадщину у глобальний культурний контекст.

Наукова новизна полягає у комплексному осмисленні проектної діяльності як системного інструменту збереження культурної спадщини України в умовах війни через інтеграцію реставраційних, цифрових і просвітницьких практик. Обґрунтовано взаємозв'язок між фізичним збереженням об'єктів, їх цифровою репрезентацією та формуванням культурної стійкості суспільства.

Висновки. Проектна діяльність виступає ефективним комплексним механізмом збереження культурної спадщини України в умовах війни, поєднуючи реставраційні, цифрові та просвітницькі практики. Цифрові ініціативи забезпечують доступність культурних об'єктів та інтеграцію українського культурного нарративу у глобальний інформаційний простір, водночас просвітницькі та освітні проекти сприяють формуванню соціальної відповідальності та культурної стійкості суспільства. Міжінституційна координація державних установ, культурних інституцій, громадських організацій та локальних спільнот підвищує ефективність і стійкість реалізованих

проектів, а інтеграція матеріальної та нематеріальної спадщини у межах одного проєкту забезпечує цілісність підходу до охорони культурних цінностей. Таким чином, комплексне застосування реставраційних, цифрових і просвітницьких практик у межах проєктної діяльності дозволяє не

лише фізично зберігати об'єкти культурної спадщини, а й формувати сталу соціокультурну інфраструктуру, підвищувати культурну компетентність громад та інтегрувати українську спадщину у національний та міжнародний культурний простір.

Список використаних джерел

1. Березельська А. Проблеми збереження та захисту архівів, бібліотечних фондів й інших об'єктів культурної спадщини в умовах війни. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2023. Вип. 69. С. 193-214. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.69.193>.
2. Білушак Т. М., Добровольська С. І. Європейські та національні аспекти охорони, збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини: цифрові колекції у вебінформаційному середовищі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 1. С. 41–52. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276764>.
3. Грінберг Л. Ф. Оцифрування документної спадщини архівів і бібліотек під час війни. *Інформація та соціум: зб. матер. VIII Міжнарод. наук.-практ. конф., 02 червня 2023 р., Вінниця / ДонНУ імені Василя Стуса*. Вінниця, 2023. С. 78-80.
4. Добровольська В.В. Український культурний фонд у культурному середовищі сучасної України. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі : зб. матеріалів Восьмої міжнар. наук. конф., м. Київ, 15–17 трав. 2025 р. / редкол.: Ю. І. Горбань, Т. В. Новальська, О. О. Каракоз [та ін.] ; упоряд. М. М. Цілина*. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2025. Ч. 1. С. 15-18. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/53308/1/Hryhorevska_OV_8_ICMKGW_FUFKM.pdf (дата звернення: 01.12.2025).
5. Капітан Л., Товтин Я. Роль музеїв та культурних інституцій у збереженні та популяризації культурної спадщини в цифрову епоху. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2025. Вип. 51. С. 548-554. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.51.1098>.
6. Ковальська Л., Яворська Т., Ковальський Г. Документно-інформаційні ресурси архівів, бібліотек і музеїв: цифрові трансформації та виклики війни. *Бібліотечний вісник*. 2024. № 4(276). С. 3-18. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2024.04.003>.
7. Кулініч О.В., Гаврашенко А.А. Український культурний фонд, як суб'єкт культурної політики. *Теорія та практика державного управління*, 2020, вип. 2(69), С 50–57. DOI:10.34213/tp.20.02.06.
8. Львівський історичний музей : офіц. вебсайт. 2026. URL: <https://www.lhm.lviv.ua/location/kamianytsia.html> (дата звернення: 06.01.2026).
9. Національному музеї історії України : офіц. вебсайт. 2026. URL: <https://virtual.nmiu.org/> (дата звернення: 06.01.2026).
10. Охріменко М. Охорона культурної спадщини в умовах війни в Україні: законодавство та практичні аспекти реалізації. *Text and image: essential problems in art history*. 2022. №1(13). С. 51-66. DOI: 10.17721/2519-4801.2022.1.05.
11. Сенченко Н. М., Сенченко О. М. Нормативно-правові засади оцифрування документальної спадщини України. *Молодий вчений*. 2024. №1(125). С. 15-23. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-15>.
12. У Софії Київській почали реставрацію унікальних мозаїк та фресок. *Укрінформ* : офіц. вебсайт. Київ, 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2518240-u-sofii-kiivskij-pocali-restavraciu-unikalnih-mozaik-ta-fresok.html> (дата звернення: 06.01.2026).
13. Українські фестивалі. 30 українських фестивалів, про які не знає 98% українців. *Інформаційно-довідковий сайт «Україна»* : офіц. вебсайт. Київ, 2025. URL: Українські фестивалі – Україна (дата звернення: 06.01.2026).
14. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. *ЦДАВО України* : офіц. вебсайт. 2026. URL: <https://tsdavo.gov.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).
15. Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського* : офіц. вебсайт. 2026. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=NAV&P21DBN=ELIV (дата звернення: 06.01.2026).
16. Цифрова трансформація музеїв: онлайн-платформи відкривають спадщину України світові. *Міністерство культури України* : офіц. вебсайт. Київ, 2025. URL: <https://museum.mcsc.gov.ua/blog/tsyfrova-transformatsiia-muzeiv-iak-onlain-platfomy-vidkryvaiut-spadshchynu-ukrainy-svitovi> (дата звернення: 06.01.2026).
17. Чорна Н. Культурна спадщина України: проблеми вивчення, збереження та використання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Історія* : збірник наукових праць. 2021. Вип. 36. С. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2021-36-67-74>.
18. Viktoriia Dobrovolska. Documentation and registration of damages and destructions of cultural heritage objects during the armed aggression of Russia against Ukraine. *Library Science. Record Studies. Informology*, 2024, 20(1), 82-87. DOI: <https://doi.org/10.63009/lrsi/1.2024.82>.

References

1. Berehelska, A. (2023). Problems of preservation and protection of archives, library funds and other cultural heritage objects in wartime. *Scientific works of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 69, 193–214. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.69.193> [in Ukrainian].
2. Bilushchak, T. M., & Dobrovolska, S. I. (2023). European and national aspects of protection, preservation and popularisation of intangible cultural heritage: digital collections in the web information environment. *Library Science. Document Science. Informology*, 1, 41–52. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276764> [in Ukrainian].
3. Hrinberh, L. F. (2023). Digitisation of documentary heritage of archives and libraries during the war. Information and society: collected materials of the VIII International Scientific and Practical Conference (June 2, 2023, Vinnytsia), 78–80 [in Ukrainian].
4. Dobrovolska, V.V. (2025). Ukrainian Cultural Fund in the Cultural Environment of Modern Ukraine. Information, Communication and Knowledge Management in the Globalised World: Proceedings of the Eighth International Scientific Conference (Kyiv, May 15–17, 2025), part 1, 15–18. URL : https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/53308/1/Hryhorevska_OV_8_ICMKGW_FUFKM.pdf [in Ukrainian].
5. Kapitan, L., & Tovtyn, Ya. The role of museums and cultural institutions in the preservation and popularisation of cultural heritage in the digital age. *Ukrainian culture: past, present, development paths*, 51, 548–554. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.51.1098> [in Ukrainian].
6. Kovalska, L., Yavorska, T., & Kovalskyi, H. (2024). Documentary and information resources of archives, libraries and museums: digital transformations and challenges of war. *Library Bulletin*, 4(276), 3–18. DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2024.04.003> [in Ukrainian].
7. Kulnich, O.V., & Havrashenko, A.A. (2020). Ukrainian Cultural Fund as a Subject of Cultural Policy. *Theory and Practice of Public Administration*, 2(69), 50–57. DOI: 10.34213/tp.20.02.06 [in Ukrainian].
8. Lviv Historical Museum: official website. (n.d.). <https://www.lhm.lviv.ua/location/kamianytsia.html> [in Ukrainian].
9. National Museum of the History of Ukraine: official website. (n.d.). <https://virtual.nmiu.org/> [in Ukrainian].
10. Okhrimenko, M. (2022). Protection of cultural heritage in times of war in Ukraine: legislation and practical aspects of implementation. *Text and image: essential problems in art history*, 1(13), 51–66. DOI: 10.17721/2519-4801.2022.1.05 [in Ukrainian].
11. Senchenko, N. M., & Senchenko, O. M. (2024). Regulatory and legal principles of digitizing the documentary heritage of Ukraine. *Young Scientist*, 1(125), 15–23. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-15> [in Ukrainian].
12. Restoration of unique mosaics and frescoes has begun in St. Sophia Cathedral in Kyiv. (n.d.). Ukrinform: official website. У Софії Київській почали реставрацію унікальних мозаїк та фресок [in Ukrainian].
13. Ukrainian festivals. 30 Ukrainian festivals that 98% of Ukrainians do not know about. (n.d.). Information and reference site 'Ukraine': official website. Українські фестивалі – Україна [in Ukrainian].
14. Central State Archive of the Higher Authorities and Administration of Ukraine. (n.d.). Central State Archive of the Higher Authorities and Administration of Ukraine: official website. <https://tsdavo.gov.ua/> [in Ukrainian].
15. Digital Library of Historical and Cultural Heritage. (n.d.). V. I. Vernadsky National Library of Ukraine: official website. https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_ir/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=NAV&P21DBN=ELIB [in Ukrainian].
16. Digital Transformation of Museums: Online Platforms Open Ukraine's Heritage to the World. (n.d.). Ministry of Culture of Ukraine: Official Website. <https://museum.mcsc.gov.ua/blog/tsyfrova-transformatsiia-muzeiv-iak-onlain-platformy-vidkryvaiut-spadshchynu-ukrainy-svitovi> [in Ukrainian].
17. Chorna, N. (2021). Cultural heritage of Ukraine: problems of study, preservation and use. Scientific notes of the Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi. Series: History: collection of scientific works, 36, 67–74. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2021-36-67-74> [in Ukrainian].
18. Dobrovolska, V. (2024). Documentation and registration of damages and destructions of cultural heritage objects during the armed aggression of Russia against Ukraine. *Library Science. Record Studies. Informology*, 20(1), 82–87. DOI: <https://doi.org/10.63009/lrsri/1.2024.82> [in English].

Стаття надійшла до редакції 07.01.2026
Отримано після доопрацювання 09.02.2026
Прийнято до друку 16.02.2026
Опубліковано 31.03.2026